

טיוטת

תקנות צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים)(הובלת עופות), התש"ע – 2009

בתוקף סמכותי לפי סעיף 19(2) לחוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד – 1994¹ (להלן – החוק) וסעיף 22 לפקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה – 1985², באישור ועדת החינוך והתרבות של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

מטרה	1.	מטרת תקנות אלה לצמצם, את סבלם של עופות בעת הובלתן, תוך התחשבות בצורכי החקלאות.
הגדרות	2.	בתקנות אלה –
		"אפרוחים בני יום" –
		אפרוחי עופות שחלפו פחות מארבעים ושמונה שעות ממועד בקיעתם ועד להעמסתם;
		"בית שחיטה" –
		כהגדרתו בתקנות מחלות בעלי חיים (בתי שחיטה לעופות), התש"ך – 1960 ³ ומשחטה כהגדרתה בתקנות לפיקוח על ייצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי (מוצרי עוף), התשל"ז-1976
		"בעל הרכב" –
		הבעל הרשום ברישיון הרכב, לעניין רכב שיש עליו הסכם שכירות או הסכם של מקח-אגב-שכירות או הסכם מכר – האדם המחזיק ברכב מכוח ההסכם;
		"בעל עוף" –
		בעלם או מחזיקם של העופות בנקודת המוצא ואם הוא מכרם לאחר – החל מתחילת ההובלה – מי שרכש את העופות;
		"הובלה" –
		העברת עופות ממקום אחד למשנהו באמצעות כלי רכב, לרבות טעינה ופריקה;
		"המנהל" –
		מנהל השירותים הווטרינריים או מי שהוא הסמיך לענין תקנות אלה, כולן או מקצתן;
		"טעינה" –
		איסוף עופות והכנסתם לכלוב לשם הובלה;
		"כלוב" –
		מכל להובלת עופות, בין שהוא מחולק לתאים ובין אם לאו;
		"להקה" –
		כהגדרתה בתקנות מחלות בעלי חיים (הקמה והפעלה של משקי טיפוח, הפצה, רבייה וגידול של עופות) התשמ"א – 1981 ⁴ ;
		"משגיח" –
		אדם שעבר הכשרה כאמור בתקנה 3;
		"משך ההובלה" –
		משך הזמן שמתחילת ההובלה עד סיום ההובלה;

¹ ס"ח התשנ"ד, עמ' 56.

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 84.

³ ק"ת התש"ך, עמ' 1174.

⁴ ק"ת התשמ"א, עמ' 872.

- "נקודת היעד" - המקום בו נפרקו העופות ;
- "נקודת מוצא" - המקום בו הוטענו העופות ;
- "עופות" - אווזים, ברברים, ברווזים, מולרדים, שלווים, תרנגולות, ותרנגולי הודו לרבות אפרוחיהם ;
- "סיום ההובלה" - רגע הפריקה של העוף האחרון ;
- "פריקה" - הוצאת עופות מהכלובים ששמשו להובלתם ;
- "תא" - כלוב או חלק ממנו שאיננו מחולק במחיצות פנימיות ;
- "תחילת הובלה" - רגע ההכנסה של העוף הראשון לכלוב לשם הובלתו ולעניין עופות מיובאים מועד הגעתם לנמל היבוא.

3. הכשרת משגיחים
- (א) תכנית להכשרת משגיחים תכלול למידה של:
- (1) תקנות אלה ;
 - (2) טכניקות הובלה וצורכי רווחה של עופות ;
 - (3) שיטות למזעור סבלם של עופות בהובלה.
- (ב) תכנית ההכשרה תוגש לאישור המנהל ; ראה המנהל כי התוכנית תואמת את מטרות החוק יאשרה, ורשאי הוא לאשרה בתנאים.
- (ג) סיים אדם הכשרה לפי תוכנית שאושרה כאמור בתקנת משנה (ב) תינתן לו תעודת משגיח.
4. חובת השגחה ופיקוח
- (א) לא יוביל אדם עופות, אלא אם כן הוא משגיח או שבמשך ההובלה כולה נוכח משגיח.
- ואולם יכול שיהיו משגיחים שונים במשך ההובלה.
- (ב) משגיח יהיה אחראי להדרכת מי שעוסק בטעינה, בהובלה או בפריקה, בהתאם להכשרה שהוכשר לפי תקנה 3.
- (ג) המשגיח חייב בהשגחה על העופות ברציפות או בפרקי זמן קצובים לפי נסיבות ההובלה ורגישותם של העופות המובלים וכן חייב הוא לעשות כל שניתן למניעת הפרה של תקנות אלה ; נעברה עבירה לפי תקנה 16 רואים את המשגיח כמי שהפר את חובתו כאמור זולת אם הוכיח שנהג בלא מחשבה פלילית ובלא רשלנות ועשה כל שניתן כדי למנוע את העבירה.
- (ד) בעת ההובלה יהיו בידי המשגיח הוראות ואמצעים להזעקת עזרה.
- (ה) ראה משגיח במשך הובלת עופות כי הופרה הוראה מהוראות תקנות אלה, יודיע על כך לאלתר לממונה, בכתב.

- תיעוד הובלה 5. (א) לפני תחילת כל הובלה ימלא המשגיח, בשני עותקים, טופס בו מפורטים הפרטים שבתוספת.
- (ב) הוצאה, לפי כל דין, תעודת משלוח להובלת עופות תהווה התעודה טופס לעניין תקנת משנה (א) והמשגיח ישלים בו את הפרטים הנדרשים לפי התוספת.
- (ג) הטופס יהיה ברשות הנהג בעת ההובלה, ועותק אחד ממנו יימסר למי שמוסמך לדרוש אותו לפי כל דין, אם דרש.
- (ד) בתום ההובלה יוסיף המשגיח, במקום שיועד לכך בטופס, את מקום ומועד סיום ההובלה ואירועים מיוחדים אם התרחשו, ויחתים עליו את מי שקיבל את העופות לשליטתו.
- (ה) מי ששולט בעופות בנקודת היעד ישמור עותק אחד לפחות של הטופס לתקופה שלא תפחת משנה. הייתה נקודת היעד בית שחיטה, הרופא הווטרינר שלו ישמור את הטופס.
- הובלה אסורה 6. (א) לא יטעין אדם עופות לכלי רכב לצורך הובלתם -
- (1) אם הם מיועדים להמתה, למעט לבית שחיטה למאכל אדם.
- (2) אם הם קשורים ברגליהם, בצווארם, בכנפיהם או זה לזה, או בתוך שקים.
- (3) אם הם חולים או פצועים למעט -
- (א) לצורך טיפול רפואי, אבחון או בידוד ;
- (ב) אם נפצעו במהלך הובלתם ;
- (ג) אם פציעתם או מחלתם קלה ואינם משפיעה על רווחתם בעת ההובלה ;
- (4) אם הם מסוגים שונים, מזוויגים שונים, מלהקות שונות או עם בעלי חיים אחרים, באותו תא, למעט -
- (א) תרנגולות עם אפרוחיהן ;
- (ב) אפרוחים - זכרים ונקבות ;
- (ג) זכרים ונקבות מאותה להקה.
- (ב) על אף האמור בתקנת משנה (א) רשאי רופא וטרינר ממשלתי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להתיר הובלה אם ראה שהנסיבות מחייבות זאת.
- זמני ההובלה 7. (א) לא יוביל אדם עופות, אם משך ההובלה עולה על -
- (1) שש שעות - לתרנגולות ושלווים ;
- (2) שמונה שעות - לעופות אחרים ;
- (3) עשרים וארבע שעות - לאפרוחים בני יום.

- (ב) משך ההובלה לא יעלה על שלוש שעות אם –
- (1) הטמפרטורה צפויה לעלות על 32 מעלות צלזיוס ;
- (2) ההובלה מתבצעת בין השעות 10:00 ל-17:00 בתקופה שבין 1 במאי ו-1 בנובמבר של כל שנה.
- (ג) הגיע כלי הרכב לנקודת היעד לפני חלוף הזמן הקבוע בתקנות משנה (א) או (ב) לא יתיר בעל העופות את שהייתם על כלי ההובלה למשך זמן העולה על 30 דקות אלא אם כן כלי ההובלה עומד במקום שמתקיימים בו התנאים הקבועים בתקנה משנה (ד).
- (ד) על אף האמור בתקנות משנה (א) ו-(ב) - אם מתקיימים במקום ההטענה או הפריקה, לפי העניין, תנאי הצלחה והגנה מפני גשם, זרימת אוויר דרך הכלובים, צינון ובידוד מרעשים חזקים - ניתן להאריך את משך אחזקת העופות:
- (1) במקום ההטענה – בפרק זמן שאינו עולה על שעה ;
- (2) במקום הפריקה - בפרק זמן נוסף ובלבד שהזמן המרבי מעת הטענת העופות ועד לפריקתם לא יעלה על שלוש עשרה שעות.
- (ה) מוביל עופות יובילים בלא הפסקות ובאופן רצוף בנסיבות העניין.
- (ו) המנהל רשאי, מטעמים מיוחדים שיירשמו, לאשר משך הובלה ארוך מזה הנקוב בתקנות משנה (א) ו-(ב), אם ראה שהנסיבות מצדיקות זאת.
- (ז) על אף האמור בתקנות משנה (א) עד (ה) מותרים עיכובים הנדרשים לפי דין, הנחוצים לרווחת העופות המובלים, או הנחוצים לשם בדיקות וטרינריות, בדיקות מכס, בדיקות ביטחוניות ובדיקות מטעם גורמי פיקוח וטרינריים, ובלבד שעיכובים אלה לא יימשכו מעבר לזמן הקצר ביותר המספיק למטרת העיכוב; גורמי עיכוב כאמור יובאו בחשבון לפני תחילת ההובלה, ויינקטו כל האמצעים למניעתם, לצמצום או להכוונה לנקודת יעד חלופית.
- (ח) עוכבה הובלת עופות, ינקוט המשגיח את האמצעים הנחוצים לטיפול בהם ובכלל זה יעמיד את המשאית במקום מוצל ומאוורר. במידת הצורך ידאג לפריקתם או להעברתם לתנאי החזקה מתאימים.
- (א) 8. מניעת מזון ומים לפני הטענה
- אדם שהעופות נמצאים בשליטתו בנקודת המוצא ידאג שפרק הזמן שבו ימנעו מזון ומים מעופות המיועדים להובלה, לא יעלה על:
- (1) מזון – שש שעות ;
- (2) מים – שעה.
- עופות לעניין תקנת משנה זו – למעט אפרוחים בני יום.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א) רשאי הרופא הוטרניר כהגדרתו בתקנות מחלות בעלי-חיים (בתי-שחיטה לעופות), התש"ך-1960⁵ או וטרניר מפקח כהגדרתו בתקנות לפיקוח על ייצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי (מוצרי עוף), התשל"ז-1976⁶ לאשר, מטעמי בריאות הציבור, את הארכת פרקי הזמן הקבועים בה.

(ג) מניעת המזון תעשה באמצעים הבאים –

אם קיימת מערכת מכנית להגבהת כלי ההזנה – על ידי העלאתם לגובה המרבי ואם לא קיימת מערכת כזו באמצעות ריקון כלי ההזנה.

9. בעת איסוף עופות, הטענתם ופריקתם יחולו הוראות אלה - איסוף עופות לכידתם ופריקתם

(1) לא יאסוף אדם, לא יטעין ולא יפרוק עופות, אלא אם כן הוא מיומן לביצוע פעולות אלה;

(2) לא יאסוף אדם ולא יטעין אדם עופות למעט אפרוחים אלא אם כן התאורה המותקנת במקום בזמן התפיסה וההטענה תהיה מעומעמת או כחולה;

(3) לא יאסוף אדם, לא יטעין עופות לכלובי הובלה ולא יפרקם מהם אלא אם כן כלובי ההובלה קורבו, ככל הניתן, למקום האיסוף או הפריקה של העופות;

(4) לא יאחז אדם יותר משלושה עופות בכל יד;

(5) לא יאחז אדם עופות באחד מחלקים אלה בלבד: ראש, צוואר, כנף או זנב;

(6) לא ישליך אדם עופות לתא מגובה העולה על שבעים וחמישה סנטימטר;

(7) לא יכניס אדם עופות לתא אלא אם כן הצפיפות של העופות בכל תא מאפשרת לכל העופות, באופן בו זמני, לרבוץ על רצפת התא;

(8) לא יטה אדם שלא לצורך כלובים שבתוכם מועברים עופות, לא יזעזע כלובים אלה ולא יטילים.

10. (א) בעל רכב לא יוביל עופות ולא ירשה לאחר לעשות כן אלא אם כן התקיימו בכלובים תנאים אלה:

(1) הכלובים עשויים באופן שישאו את משקלם של העופות, וכשהכלובים מיועדים להיערם זה על-גבי-זה, גם את משקלם של הכלובים שמעליהם, מבלי להימעך או להישבר.

(2) הכלובים עשויים באופן שמונע את יציאת העופות מתוכם במהלך ההובלה.

⁵ ק"ת התש"ך, עמ' 1174; התשס"ג, עמ' 6261.
⁶ ק"ת התשל"ז, עמ' 82; התש"ס, עמ' 1114.

- (3) אין בכלובים בליטות חדות העלולות לפגוע בעופות.
- (4) פתחי הכלובים ואופן סגירתם מאפשרים הכנסה והוצאה של העופות תוך מזעור הפגיעה בעופות.
- (5) פתחי הכלובים להובלת תרנגולות ותרנגולי הודו לשחיטה יהיו ממוקמים באופן שניתן יהיה להניח את העופות על רצפת הכלוב על-ידי הושטת היד האוחזת בהם ומבלי שהאדם המעמיס את העופות יצטרך להתכופף לשם כך מעבר לדופן הכלוב.
- (6) רצפת התאים תהא עשויה באופן שתימנע יציאת רגל העוף דרכה ותאפשר ניקוז נוזלים דרכה.
- (7) הכלובים מאפשרים ראיית העופות הנמצאים בתוכם.
- (8) הכלובים עברו ניקוי וחיטוי.
- (ב) משגיח יבדוק, לאחר הפריקה, אם מתקיימים בכלובים הוראות תקנות משנה (א) ו-(ב). מצא כי כולן או חלקן אינן מתקיימות, יורה לבעל הכלובים להמנע מעשיית שימוש בהם עד לתיקונם.
- (א) 11. בעל רכב ומי שנוהג ברכב לא יוביל בו עופות - תנאים סביבתיים
- (1) אם מטען הרכב כולל חומרים מסוכנים כהגדרתם בחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993.
- (2) בשעה שיורד גשם ללא כיסוי עליון מעל מטען הכלובים. ואולם לא יהא אדם אחראי להפרת תקנה זו אם בשעה שהחל בנסיעה לא ירד גשם ולא צפוי היה לרדת גשם במהלך הנסיעה.
- (ב) הנהג ימנע, ככל האפשר, את חשיפתן של עופות בזמן ההובלה לטלטולים, לחבטות, לזעזועים ותאוצה וכן יימנע, ככל האפשר, מהאצות חדות ומעצירות פתע, יאט במיוחד בסיבובים ויימנע, עד כמה שאפשר, מתנועה בדרכים משובשות.
- (א) 12. בעל רכב ומי שנוהג ברכב לא יוביל עופות בתא מטען של כלי הרכב אלא אם כן הוא פתוח בשתי דפנותיו הצידיות ובדופן הקדמית שלו קיימים חרכי אוורור. הוראה זו לא תחול אם בכלי הרכב קיימת מערכת בקרת אקלים.
- (ב) המנהל רשאי, לאחר התייעצות בועדה שמינה ושחבריה הם הממונה, מומחה בתחום הובלת עופות, נציגי המועצה לענף הלול מבין מגדלי ומשווקי עופות ונציגי ארגונים למען בעלי חיים ובאישור ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת ליתן, בהודעה ברשומות, הוראות בדבר התקני אוורור שיתקנו בכלי רכב המשמשים להובלת עופות לשחיטה ובסככות בנקודות פריקה כאמור בתקנה 7(ב)(1).
- (ג) על אף האמור בתקנת משנה (א) לא יוביל אדם אפרוחים בני יום אלא בכלי רכב בו פועלת מערכת בקרת אקלים.

13. דיווח על תמותה חריגה על נמצא בנקודת היעד שאחוז התמותה של העופות שהגיעו במשלוח עולה על 4% בתקופה שמיום 1 במרץ ועד 15 באוקטובר של כל שנה או 3% בשאר חודשי השנה, ידווח מקבל העופות, בכתב, תוך עשרים וארבע שעות לממונה. לדיווח יצרף עותק תעודות המשלוח של העופות. "משלוח" לעניין תקנה זו – קבוצת עופות שמקורה באותה נקודת מוצא ואשר הובלה בהובלה אחת או במספר הובלות לאותה נקודת יעד, ובלבד שלא חלה הפסקה רצופה של למעלה מארבע שעות בהעמסת העופות או בפריקתם.
14. צידוק מיוחד לא ישא אדם באחריות על הפרת הוראה מהוראות תקנות אלה, אם הדבר היה נחוץ באופן מיידי להגנת העופות והפגיעה הצפויה בהם כתוצאה מההפרה הייתה קטנה מזו שהייתה צפויה אלמלא ההפרה.
15. סייג לתחולה א. הוראות תקנות אלה לא יחולו על הובלה שמתבצעת לפי הוראות רופא וטרינר ממשלתי ובהתאם לתנאיו.
- ב. הוראות תקנות 4, 5, 9(2) ו-3(3), 10(ב), 12 ו-13, לא יחולו על הובלה של פחות מ-50 עופות ובלבד שיש לעופות אוורור נאות.
- ג. הוראות תקנה 4(א) לא יחולו אם העופות מוחזקים בתנאים הקבועים בתקנה 7(ד)1 ופועלת במקום מערכת ניטור המתריעה על חריגה מההוראות האמורות ובלבד שהמערכת תיידע באופן מיידי את מי שמוסמך לטפל בחריגה ואת המשגיח תוך 30 דקות מתחילת החריגה.
- ד. הוראות תקנות 4 ו-5 לא יחולו על העברת עופות לגידול ממבנה לול אחד למשנהו ובלבד שהמרחק בין המבנים אינו עולה על חמישה קילומטר.
16. עונשין א. העובר על תקנות 4(א), 4(ג), 6 עד 8, 9(2) עד 9(9), 10(א), 11, 12(א) או (ג) - דינו 6 חודשי מאסר.
- ב. העובר על הוראות תקנות 4(ד), 4(ה), 5, 10(ב) או 13 - דינו קנס כאמור בסעיף 61(א)1 לחוק העונשין.
17. אחריות בעלים הופרה הוראה מהוראות תקנות אלה, יואשם בעבירה גם הבעלים או המחזיק של העופות או אחראי על משק העופות או בית השחיטה, לפי העניין, זולת אם הוכיח שהעבירה נעברה שלא בידיעתו ושנקט את כל האמצעים הסבירים למניעתה.
18. תחילה א. תחילתן של תקנות 6, 7(א) עד 9(ז), 9, 8, 10(א)1 עד 10(א)3, 10(א)6 עד 10(א)8, 11 עד 13 - ששה חודשים מיום פרסומן של תקנות אלה (להלן – יום התחילה).
- ב. תחילתן של תקנות 4, 5, 7(ח) ו-10(ב) - שנתיים מיום התחילה.
- ג. תחילתן של תקנות 10(א)4 ו-10(א)5 בתום חמש שנים מיום התחילה.

תוספת
(תקנה 5)

טופס הובלה של עופות תכלול את הפרטים הבאים:

1. מספר סידורי _____
2. נקודת המוצא של ההובלה _____
3. נקודת היעד של ההובלה _____ בית שחיטה: כן/לא*
4. פרטי הבעלים של העופות (שם, כתובת, מס' ת.ז. או מס' רישום חברה) _____

למילוי בנקודת המוצא:

5. תאריך טעינת העופות _____
6. שעת תחילת הטעינה _____
7. סוג העופות שהוטענו _____
8. מספר עופות שהוטענו _____
9. סוג ומספר רכב ההובלה _____
10. פרטי נהג הרכב (שם ומספר מזהה) _____
11. אם הנהג הוא שכיר או קבלן, פרטי שוכר השירותים (שם כתובת מס' זיהוי) _____

חתימות נהג הרכב _____

המשגיח בנקודת המוצא -

שם פרטי _____ שם משפחה _____
מס' ת.ז. _____ כתובתו _____ מס' טלפון _____ חתימה _____

12. אירועים מיוחדים בעת ההובלה/עיכובים בעת ההובלה _____

המשגיח בעת הנסיעה -

שם פרטי _____ שם משפחה _____
מס' ת.ז. _____ כתובתו _____ מס' טלפון _____ חתימה _____

למילוי בעת הפריקה:

12. מקום הפריקה (במקרה שהפריקה לא נעשתה בנקודת היעד המקורית _____)

13. מס' עופות שנמצאו מתים בעת הפריקה _____

18. שעת סיום הפריקה _____

המשגיח בנקודת היעד -

שם פרטי _____ שם משפחה _____
מס' ת.ז. _____ כתובתו _____ מס' טלפון _____ חתימה _____

* מחק את המיותר.

(2009

) התשי"ע _____

שלום שמחון
שר החקלאות ופיתוח הכפר